

Teatertid på gamlelåven

Gamle låver er bygd for å huse *markens grøde*. Men nå er det dramaversjonen av Hamsuns roman som kjøres inn over brua. Bonde etter bonde rydder skrot for å lage *teaterlåve*.

Arne Åsen

arne.aasen@bondebladet.no

Kveldssola stråler indian summer-aktig over et idyllisk i kulturlandskap i indre Østfolds brede kornbygder. På et gardstun i Hobøl stimler 220 personer fra fjern og nær sammen foran låvebrua. Og der slås låvedørene opp: Ut kommer skuespillerinnen Juni Dahr smilende med ei kubjelle høyt hevet på strak arm.

Tidspunktet Guri Bergan Holt og Kjetil Haugbro har jobbet for i to år er der omsider. Det er klart for låvetheater med *Markens Grøde* på garden Geiteberg.

Kornbruket rett nord for Tomter tettsted var det siste som fikk besøk av forestillinga denne sommeren. Dramaversjonen av Hamsuns Nobel-prisbelønnede roman er i Yngve Sundvors regi anrettet for et ensemble på to skuespillere – Juni Dahr og Gard B. Eidsvold. Øvrige medvirkende: Et fange halm, litt grov plank, noen europaller, fem par gummistøvler, ei jerngryte og et utvalg bjeller for ymse slag norske husdyr. Da er det meste nevnt.

På hver side av kjørebrua er det laget sitteplasser for alle de 220 på solide, men harde trebenker. De nærmeste blir sittende på så kloss hold at de kan

telle nesehåra på Isak Sellanrå. Den karakteristiske lukta av låve slår i mot oss. Lengre fra Nationaltheatrets fornemme fløyel går det knapt an å komme.

Tre generasjoners lager

Men la oss ikke gå fullt så fort fram. Bondebladet har innfunnet seg et par timer før spilletid, og vi treffer de forbausende rolige og fattete låveeierne på tunet:

– Det meste er klappet og klart nå. Men ryddinga av låven har vært en kjempejobb, sukker Kjetil Haugbro. Den huset landbruksredskap for tre generasjoner. Det var hestedoninger fra før krigen og Gråtass-redskap fra 50-tallet så vel som utstyr for MF 135. I tillegg kom utrangerte møbler, alskens skrammel og skrap og alt som venner og kjente i årenes løp har fått lagre her. Flere gamle biler måtte vekk. De fleste bønder som har en gammel låve, vet vel hvordan det er.

Bar i fjøset

Kun et gammelt treskeverk har fått stå igjen på låven som en stilriktig kulisse.

– Den verste jobben var å rive silokummen, mener kveldens vert.

Fjøset, der siste ku forsvant i 1955, framstår også skurt, nymalt og fjøsluktfritt som baren «Den gamle geit». Den har øl- og vinrett, bord og stoler i alle båser og chambre separert i grisebingen.

Andre deler av forberedelsene har handlet om planlegging. Bæreevne i konstruksjoner er beregnet av fagfolk. Og naturligvis måtte det tenkes ut parkeringsopplegg, rømningsveger, toalettløsninger og en million andre detaljer.

- Risikosport

Det meste av arrangementet har Haugbro og kona Guri Bergan Holt forberedt med gratis hjelp av slekt, venner, naboer og ennå levende dugnadsånd. Dette til tross, har Kjetil ingen forhåpninger om at to forestillinger alene gir overskudd, sett i forhold til hva istandsettinga har kostet.

Avtalen med teaterfolkene er at de skal ha fast honorar – som her utgjør om lag 70 prosent av billettinntektene. I tillegg til restbeløpet, får Haugbro-familien og de lokale hjelperne inntektene av servering. Men det er låveverten som står økonomisk ansvarlig om alt går skeis.

– Dette er minst like stor risikosport som å så høstvetete. Og det er nok først om vi kan bruke låven til noe mer, det blir dekningsbidrag av det. Men *Markens Grøde* har i alle fall gitt oss et godt svar når folk lurar på hvorfor vi absolutt skal ha ryddet bygningen, konstaterer Kjetil.

Dreven kulturformidler

Som odelsgutt på Geiteberg tok han over for seks år siden, men han ser små muligheter til å få levebrød av 135 mål kornjord, og har forpaktet bort åkeren i år. Både han og kona jobber utenom bruket; Guri lærer innvandrere norsk, Kjetil leder et kultur- og næringsprosjekt i Østfold fylkeskommune.

39-åringen har arbeidet med kultur og kulturformidling mye av yrkeslivet, blant annet som leder på kulturhuset Askim. (Det var der han kom i kontakt med Juni Dahr.) Han er også aktiv musiker med eget band, og er i teorien bedre skodd for å være låvetheaterarrangør enn de fleste kolleger i landbruket.

Likevel kan det nok ha vært stunder da han angret på det han gjorde da han satte i gang «aksjon låverydding». Men han fikk en opptur da billettene ble lagt ut for salg i mai år. Den aller første som meldte seg var Østfolds fylkesmann Anne Enger. Siden strømmet det på. Ved sankthans var alle billetter utsolgt.

Haugbro-familien drar kjensel på mange navn fra bygda blant bestillingene, men også fra nabokommunene, både i Østfold og Akershus, kommer det folk. Ja, noen drar helt fra Oslo-området

Bønder kjenner boka

Yrkesmessig er landbruket godt representert.

– Noe som har gått opp for meg underveis i dette prosjektet, er hvilket forhold norske bønder har til *Markens Grøde*, sier Kjetil.

– Mange har nok hentet

Velkommen til låvetheater! Juni Dahr ringer inn til første forestilling med

Kjetil Haugbro og Guri Bergan Holt med datter Eira vurderer å formidle mer kultur på låven.

motivasjon fra Isak Sellanrås pågangsmot til å bygge opp noe stort fra lite. I det minste har mange bondeslekter en oldefar som har vært en Isak.

Og problemstillingene som Hamsun tar opp, om ærlig arbeid og immaterielle verdier kontra kjapp profitt, er jo stadig aktuelle når en står overfor valget om en skal satse på garden eller ikke, reflekterer Haugbro – stadig bemerkelsesverdig djupsindig, tatt i betraktning at dette intervjuet er gjort med journalisten på slep mens han finjusterer benkerader, henter ei bøtte med vann til skuespillerne, bærer brannslukningsapparater på plass, viser dugnadsgjengen til rette og småprater med kjente... De første publikummerne innfinner seg en time før spillestart.

Hamsun med humor

Men endelig er forestillinga i gang. I drøye en time og førti minutter tar Dahr og Eidsvold oss med til nyrødningsbruket Sellanrå i en litt uærbødig, men aldri respektløs versjon av den store mester Hamsuns verk, som også gir plass for humor og utløser munterhet på benkeradene langs låvebrua.

Applausen dundrer da det hele er over. Men én person går glipp av opplevelsen. Etter to års forberedelse og venting på den store dagen, tar Kjetil Haugbro oppgaven med å gå *brannvakt* i underetasjen da stunden endelig er der. Snakk om sjølbeher-skelse!

– En må trå til og ta ansvar for detaljene, kommenterer teaterlåveeieren.

Annka Sekkelsten Steinberg serverte teaterpublikumet hjemmebakt brød og grønnsaksuppe, kokt på elgheim, i samarbeid med Tomter Bygdekvinnelag.